

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Sverige ek. för.

hkpo.se

Mastvägen 6, 43274 Träslövsläge – Telefon +46(0)340 372 50 – info@hkpo.se

Havs- och vattenmyndigheten
Göteborg

Angående remiss Dnr 613-16 om fördelning av fiskemöjligheter för att underlätta genomförandet av landningsskyldigheten

Havs- och Kustfiskarnas PO önskar härmed lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Östersjön:

När det gäller torskfisket med trål i Östersjön anser vi att remissens förslag ska genomföras med hänvisning till redan gjord uppdelning av sillen i Bottenhavet, samt den alarmerande kvotsituationen för 2017. Det har också under referensperioden varit fullt möjligt för alla med särskilt tillstånd att bedriva ett torskfiske i Östersjön. Att en fördelning kommer till stånd är helt avgörande för att kunna bevara ett fortsatt traditionellt torskfiske i Östersjön.

Remissen är något oklar beträffande fördelningen av torsk mellan trål och det passiva fisket i västra Östersjön och anger att eventuellt ingen fördelning kommer att ske till trålfisket. Vi menar det är viktigt att en fördelning ändå görs mellan kustkvot och trålfiske efter historiken även om det på grund av kvotsituationen blir på en låg nivå.

Västerhavet:

Beträffande Västerhavet har vi samma uppfattning; att vi vill bevara det traditionella fisket utefter kusten. Men för att klara av uppgiften för Västerhavet fordras mer av tid och därför anser vi att det föreslagna fördelningssystemet ska skjutas fram i ett år. Remissen är alltför grovt ”tillyxad” utan hänsyn taget till den komplexitet och ovisshet som råder för Västerhavet, beträffande landningsskyldigheten, begränsande arter, framtida kvotuppskrivningar, kopplingar till historisk fångst och en stor risk för oönskade följd effekter med utslagning av det mindre fisket. Mycket av problematiken är väl känd och har också diskuterats med HaV genom hela systemprocessen, men dessa frågor verkar i sista stund ha fått stå tillbaka och istället tvingats att ge vika för tidspresen. Resultatet har blivit förslag till ett fyrkantigt system helt utan de viktiga och nödvändiga anpassningar som ska till för att klara det mindre och medelstora demersala fiskets fortlevnad och bevara våra kustsamhällen levande.

Det är omöjligt för var och en fiskare att av remissen utläsa sin tilldelning av fiskemöjligheter för nästa år. Inte heller fördelningen till de olika segmenten. Detta medför en osäkerhet som inte är acceptabel. Bortsett från en beräkningsgrund i historisk fångst (som inte heller den kan förstås fullt ut) baseras t.ex. tilldelningarna av fisk, vilka är helt nödvändiga för att klara landningsskyldigheten i skaldjursfisket och i garnfisket, på årliga bedömningar från HaV. Förslaget lämnar fiskaren åt en ovisshet. Märkligt med tanke på att fisket efter havskräfta och räka är det ekonomiskt och

socioekonomiskt absolut viktigaste demersala fisket på Västkusten. Mycket av det som står i remissen går därför egentligen inte ha en fullständig uppfattning om, då väsentlig information saknas för att rätt kunna bedöma förslagets effekter. Men det som vi trots allt kan utläsa av förslagen väcker en del oro.

Koncentrationsnivåerna som föreslås är på tok för höga. Att spärrarna sätts så högt beror sannolikt på att det historiska fisket ser ut så här, samt är en följd av att det finns tillståndshavare som har fler än ett tillstånd. Detta visar på två allvarliga problem; de för Västerhavets små fiskekvoterna under referensperioden som starkt bidragit till en snedvridning av fördelningarna, samt att handel redan har ägt rum med en ansamling av stora fiskemöjligheter till en och samma tillståndshavare.

Enligt förslaget ska fiskelicensinnehavaren tilldelas alla fiskemöjligheter. Vid kvotavräkning avräknas licensinnehavarens fiske på denna individuella fiskemöjlighet, oavsett vilket fartyg denne fiskar med. Tillsammans med koncentrationsnivåer på fisk av upp till 10-15% (rödspätta i Skagerack 100%) av arter som dessutom bedöms som begränsande, finns det en uppenbar risk för att fiskresurserna i slutändan hamnar hos ett fåtal aktörer genom strategiska köp och delägarskap (ett fullständigt övertagande tillåts efter 3 år). En annan omständighet som måste tas på största allvar, är att det kapitalstarka pelagiska fisket nu ingår i det demersala systemet med överföringar. Storskaliga aktörer som flertalet båtar i den nuvarande demersala flottan får mycket svårt att konkurrera med.

Den historiska kvantitet som fiskaren har landat och som nu läggs till grund för den individuella tilldelningen, är en betydligt lägre andel än den kvantitet som historiskt har kastats tillbaka i havet. Ett utkast till följd av små kvoter, tidigare regleringar och en undermålig fångst som varit otillåten att föra iland. Många fiskare har också under de rådande förhållandena bedrivit ett selektivare fiske och på så vis skapat utrymme för andra till att nischas sitt fiske efter vissa arter. Sammantaget har detta skapat en uppenbar obalans i fisket under referensperioden.

I takt med att de kvoterade fiskarterna kommer in i landningsskyldigheten är avsikten att kvoterna ska skrivas upp för att kompensera för de tidigare utkasterna. Havs- och vattenmyndighetens förslag baseras i huvudsak på att den landade fångsten under referensperioden utgör bas för uträkning av den procentandel som gäller när kvoterna ska fördelas, också vid en höjning av dessa (tilldelning sker dock i kilogram). Fiskare som helt enligt reglerna har kastat tillbaka den mängd som de vid tillfället inte har haft krav om att rapportera, får då heller ingen procentuell tilldelning efter den historiken, trots att en höjning av kvoten beräknats efter detta och genomförs av just den här anledningen.

Den nya GFP-reformen syftar bland annat till en bättre förvaltning av resurserna, åstadkomma ett minskat fisketryck, ökad selektivitet osv med en målsättning till att uppnå ett balanserat nyttjande av fisktillgångarna, något som i sin tur också bör leda till ökande bestånd och på sikt ett större uttag. Det är då ytterst märkligt att små fångster tillfälligtvis på en begränsad art under referensperioden kan berättiga till en mångdubbelt framtida tilldelning, allt medan det selektiva fisket som under lång tid och även för framtiden är en nödvändig del i utvecklingen för att värna bestånden och klara landningsskyldigheten, inte föreslås få ta del av detta.

Vitling är en begränsande art. Under referensperioden landades från Skagerack och Kattegatt 30 ton vitling med ett utkast på 220 ton (SLU). Årets kvot är på 99 ton. Vitling är en art som sporadiskt kan förekomma rikligt, och i ristfisket/burfisket har det historiskt fångats 53 ton i snitt. En kraftig höjning av kvoten på vitling kan

förväntas i landningsskyldigheten. Hur mycket ska fördelas efter en historisk landning på endast 30 ton?

Kvoten på kolja har däremot inte fiskats upp, ändå inga förslag till utjämnningar. Med en fördelning enligt den bristande historik som Kattegattfisket lider av, kan det kanske bli 2%, alltså cirka 7 ton av 374 ton (kvot 2016). Genomsnittlig fångst och utkast i Kattegatt var 5,6 ton respektive 18,5 under referensperioden. Koljan är en art som fluktuerar i likhet med gråsejen (en begränsande art som vissa år kan förekomma i alla områden men är ojämnt fördelad i de historiska fångsterna). Av kolja har medlemmar i HKPO under 2015 landat cirka 17 ton, mer än dubbla historiken.

Äkta tunga anser HaV inte ska fördelas med hänvisning till en alltför liten kvot. Ett avgörande argument från HaV:s sida för att skynda på systemet med individuella fiskemöjligheter är att det ska förhindra ett totalt redskapsstopp vid enskilt överfiske. Tungan kom in i landningsskyldigheten i år, fångas som bifångst i alla redskap, är vår mest begränsande art och kan därför orsaka redskapsstopp. HaV:s argumentation gäller tydligen inte alla arter.

Ett annat problem är bifångstkvoten på torsk i Kattegatt, som under referensperioden befann sig på en låg nivå men höjdes från 37 ton till 137 ton i år (2016). Genomsnittet per år av landad fångst och utkast är enligt SLU, 29 ton respektive 87 ton torsk, alltså 116 ton totalt. Enligt HaV:s siffror baseras historiken på 33 ton, en tilldelning som med nuvarande kvot i ett slag mångdubblar fiskemöjligheterna för vissa och än mer när torsken kommer in i utkastplanen. Hur stor del som HaV avsätter till bifångst i rist-fisket och till kustkvoten kan som ovan nämnts inte utläsas av remissen.

(Det ska sägas att HaV först inte hade tänkt att fördela torsken i Kattegatt, istället föreslogs en månadsranson, men då effort-systemet skrotas i Västerhavet 2017 skulle en sådan lösning göra kvoten tillgänglig för alla att nyttja).

Att ha tillgång till en rimlig torsk kvot i Kattegatt är helt avgörande för det regionala fiskets framtid, både för att kunna bedriva ett kräftfiske men också för att kunna fiska andra arter av fisk, såsom rödspätta där torsk tas som bifångst. Men vilka är det då som får del av torsken? Under referensperioden bedrev flera båtar ett fiske efter räka med en icke selektiv trål i Kattegatt. Merparten av fisket ägde rum en kortare tid under ett av referensåren. 19 ton räka fångades i genomsnitt och som bifångst togs 8 ton torsk (SLU). De största fångsterna på sammanlagt mer än 15 ton torsk ägde rum 2013, något som det året bidrog till att torskfisket stoppades redan vid halvårs-skiftet. Observera - ett tillfälligt, icke selektivt fiske med en osedvanlig hög andel av torsk som bifångst ska alltså ligga till grund för en framtida tilldelning av torsk, cirka 20-25% av kvoten.

Som en väsentlig del i torskåterhämtningsplanen stängdes stora områden i Kattegatt för ett fiskfiske. Syftet var att få ner fisketrycket och skydda torsken. Åtgärden fick till följd att fångster av andra fiskarter också starkt begränsades mot tidigare. Hallandsfisket har historiskt under lång tid haft ett stort fiskfiske av en mängd skilda arter, men alltså inte under den valda referensperioden eftersom planen var i bruk. Torskåterhämtningsplanen lyckades med det som också var dess syfte – att begränsa fisketrycket, något som klart kan utläsas i bristande historik av all fisk för de som haft sitt hemmafiske i Kattegatt under referensperioden. Här räcker det inte att ta bort det ”sämsta året”, vilket HaV föreslår som kompensation för diverse bristande historik, föräldradighet, varvsliggande med mera – för fisket i Kattegatt är alla fyra åren lika usla. Vi hävdar att situationen med torskåterhämtningsplanen med stängda områden är

helt unik i system-diskussionerna och därför inte kan jämföras med andra vanliga förändringar av kvoter och allehanda fiskestopp.

HKPO anser att HaV måste avvakta med att genomföra remissens alla omvälvande åtgärder, tills vi vet mer om uppskrivningar av olika kvoter. Något som ger bättre förutsättningar till att klara en rimlig, avvägd fördelning av kvoterna och underlätta för att både klara av landningsskyldigheten och att främja det kustnära, selektiva och mindre fisket. De senaste åren har förekomst av fisk ökat i Kattegatt och Skagerack. Dessa nya tillgångar måste alla fiskare kunna få ta del av i framtiden.

För burfisket del och för garn (båtar >10 m) lägger HaV förslaget om att det ska omfattas av det nya tillståndet ”demersala årliga fiskemöjligheter”, en åtgärd som missgynnar många i det småskaliga fisket med passiva redskap. Egentligen borde allt passivt fiske bedrivas inom kustkvoten. HaV:s förslag i övrigt omöjliggör dock en sådan lösning för fiskare med flera tillstånd. Åtgärden är till skada för det småskaliga fisket som mister mycket av sin flexibilitet och krymper kustkvoten. Och vad betyder det för framtida möjligheterna att bedriva ett fiske inom den pelagiska kustkvoten?

För en del fiskare med burfisketillstånd kan det föreslagna högre kravet på infiskning av havskräfta, 800-1000 kg, vara en onödigt belastning då de vissa tider på året hellre fiskar efter andra arter som krabba och hummer, men nu tvingas att hålla kvar längre vid kräftfisket bara för att klara infiskningskravet. Med ett fiske inom kustkvoten försvinner det problemet.

Även om vi starkt önskar oss ett omtag av processen lämnar vi här våra förslag till ändringar av remissen, om nu Havs- och vattenmyndigheten trots allt väljer att gå vidare med att genomföra det nya fiskesystemet.

1. Fiskare med enbart tillstånd för burfiske eller garnfiske som nu föreslås få tillståndet ”demersala årliga fiskemöjligheter” ska kunna ges möjlighet till att istället bedriva fiske inom kustkvoten, och att det då beviljas en dispens för befintliga båtar som är större än 10 m. Det här är också en lösning och kompensation för de som historiskt fiskat mycket tunga men inte får den tilldelad, som saknar annan historik och nu riskerar konkurs. För Hallands del kan HKPO åta sig att snarast lämna in en lista på vilka båtar som vill fiska på kustkvoten. Troligen samtliga berörda.
2. Tillståndshavare med enbart rist-tillstånd ska också få tillstånd för TR1 (>100 mm maska) under förutsättning att de har kvottäckning för fisket. Detta är en åtgärd som ger även denna kategori fiskare en möjlighet till att utveckla sitt fiske på liknande villkor som övriga med tråltillstånd.
3. Fiskare med enbart ett rist-tillstånd (och TR1 enligt vårt förslag) ska utöver grund-nivån på 1200 kg tilldelas en extra kvantitet på 4000 kg havskräfta om de inte når upp till denna med sin historik. Den extra tilldelningen ska justeras i takt med förändringar av kvoten. En åtgärd i likhet med fördelningen av råka i syfte att stärka det mindre fisket.
4. Rist-fisket ska tilldelas en fast grundnivå av fisk på 600 kg, samt därutöver tilldelas en rörlig del som ska anpassas till kvoternas utveckling och till att klara fiskets bifångster. Åtgärden behövs för att stärka upp det selektiva fisket och ge fisket en stabilare grund att bedriva fiske på.

5. HaV föreslår ingen fördelning av rödspottan i Kattegatt, till skillnad mot vad som föreslås i Skagerack. HKPO propsar inte heller på detta i nuläget, men vill lyfta fram frågan då det kan komma att krävas snabba åtgärder när effort-systemet är borta 2017 och det vanliga fiskemönstret då kan förändras.
6. Koncentrationsnivåerna måste justeras ned. Om det inte är möjligt för 2017 behöver andra åtgärder vidtas som kan bromsa ett spekulativt beteende. En koncentrationsnivå som sätts utifrån de totala demersala fiskemöjligheter som en fiskelicensinnehavare kan tillåtas få ha, är en absolut minimiåtgärd.
7. Till FG/VG-båtar; en tillfällig regional tilldelning för 2017, på 25 ton kolja och på 15 ton torsk. En akut åtgärd i väntan på att samtal i frågan kan föras om en kompensation för oförskyllt bristande historik i det halländska fisket.
8. Att förslagen endast avser 2017 måste förtydligas beträffande var och ens tilldelade historik. Att den procentuella andelen inte är fixerad utan kan komma att förändras, beroende av andra procentuella fördelningar som kan tillkomma.
9. Fiskelicensinnehavaren ska delges beräkningarna som ligger till grund för beslutad tilldelning, för att kunna ha en möjlighet till att upptäcka eventuella felaktigheter, och som underlag för en eventuell överklagan.
10. På sidan 26 finns en uppräkningslista av tillåtna redskap. Då dessa bestämmelser begränsar möjligheten av att förbättra selektiviteten i trålredskapen, är det här angeläget att här åter uppmärksamma saken. Det bör inte finnas någon begränsning uppåt i maskstorlek. I TR2_R bör minsta maska vara 70 mm fyrkant och 90 mm diagonal, ingen annan reglering.
11. För gråsej föreslår HaV 10% som koncentrationsnivå i Skagerack, Kattegatt och Östersjön (sid 45 förordningen). Här har Nordsjön fallit bort (delar samma kvot).
12. På sidan 64 stämmer inte texten om koncentrationsspärrarna i Skagerack och Kattegatt med lydelsen i förordningen.

Det är uppenbart för oss som deltagit i processen, på systemmöten och i samtal, att tiden inte räckt till för HaV att göra en ordentlig genomlysning av de egna förslagen i remissen. Inte heller har en fullödig konsekvensanalys presenterats. Vi som företrädare fisket fick det slutliga dataunderlaget så sent att en ordentlig analys inte lät sig göras före slutmötena. Det finns också hinder mot att använda materialet till remissvaren, då det enligt beslut från HaV, (delgavs i samband med att vi fick dokumenten) dessa måste förstöras senast den 1 oktober.

Vid ansökan om överföringar av fiskemöjligheter kommer hanteringstiden att vara 3-4 veckor enligt förslaget. En allvarig brist på kapacitet i ett nytt fiskesystem, vars främsta syfte enligt HaV är att underlätta för fiskaren att klara landningsskyldigheten – genom överföringar av fiskemöjligheter. Ett inte oberättigat krav är i så fall att det finns ett fungerande datasystem på plats så att överföringarna kan hanteras smidigt. Som det nu är får systemet med överföringar en begränsad användbarhet, annat än för de fiskare som i god tid skannar av marknaden i syfte att hyra in fiskemöjligheter att utöka sitt fiske med.

HKPO har inte uppfattningen att Havs- och vattenmyndigheten med avsikt har tänkt att omstrukturera fisket. De många ambitiösa formuleringarna i motiveringarna och i konsekvensutredningen uttrycker tydligt att myndigheten vill främja det småskaliga och det selektiva fisket. Vad som saknas är de skarpa förslagen, som visar på hur detta ska utföras. Det mesta är oklart och landar i framtida överväganden av HaV, vilket lämnar fiskaren i en hög grad av ovisshet och otrygghet inför framtiden. En sak vet vi dock säkert; arbetar vi för att öka selektiviteten i fisket, så kan också alla få nytta av den växande gemensamma resursen i framtiden. Men då ligger inte lösningen i att endast premiera ett historiskt icke selektivt fiske.

Vad som nu krävs är en respit, angelägen för både myndigheter och näring. Utrymme måste skapas åt en nödvändig genomlysning av förslagen för att kunna finna vägar till ett mer robust system som inte obetänkt slår ihjäl enskilda fiskare, fiskesegment eller hela kustsamhällen.

Under 2016 har förvaltningen av Västerhavet fungerat med nuvarande system. För nästa år blir det heller inga stora förändringar i landningsskyldigheten. Om det anses nödvändigt skulle för 2017 längre ransonperioder kunna införas. Eventuellt också nya regler för sanktioner vid överfiske.

Även om det som HaV nu föreslår är tillfälliga årliga fiskemöjligheter, så vet vi att detta räcker mer än väl för att köra igång en våg av spekulation. Ett förlopp vi har sett sedan tidigare, före det att det svenska pelagiska systemet infördes, likaså i Danmark – allt startade med tillfälliga fördelningar, med känt resultat. Och här i Sverige har handeln faktiskt redan kommit igång.

HKPO yrkar därför på att remissen skjuts fram och inte genomförs till 2017.

Träslövsläge den 17 november 2016

Havs- och Kustfiskarnas Producentorganisation

Tommy Lang